

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudců JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyně: **Základní organizace evid. č. 20-0135-3805 Odborového svazu státních orgánů a organizací**, se sídlem Bouzov 8, Bouzov, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 8. 2008, č. j. 30 Ca 156/2008 - 17,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalované **se náhrada nákladů řízení nepřiznává.**

Odůvodnění:

Ve výroku označeným usnesením Krajský soud v Brně zamítl žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti směřující proti rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 30. 7. 2008, č. j. 30 Ca 156/2008 - 13, a ze dne 20. 6. 2008, č. j. 30 Ca 16/2008 - 26; dalším výrokem soud vyzval žalobkyni k doplnění náležitostí kasační stížnosti. Při posuzování předpokladů žalobkyně pro osvobození od soudních poplatků soud vyšel z toho, že nemůže být obhajitelný postup, kdy členské příspěvky sdružení jsou natolik nízké, že na úhradu poplatků spojených s činností sdružení nedostačují, a sdružení tak není na svou činnosti dostatečně ekonomicky připraveno. V této souvislosti krajský soud odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, publikované ve Sbírce NSS pod č. 1482/2008.

Toto usnesení žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla nyní projednávanou kasační stížností, ve které poukázala především na formální nedostatky napadeného

rozhodnutí (nesrovnalosti v č. j., v záhlaví chybí údaj, kdo konkrétně ve věci rozhodoval). Krajský soud měl nejprve provést opravu zřejmých nesprávností. Stěžovatelka rovněž namítá nesprávnost doručování, když opakovaně žádala doručování elektronickou cestou.

Krajský soud v Brně po podání kasační stížnosti postupoval ve smyslu § 108 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a předložil kasační stížnost s příslušnými spisy Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dále podotýká, že v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků není podle judikatury Nejvyššího správního soudu nedostatek právního zastoupení důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti (rozsudek NSS č. j. 1 Afs 65/2007 - 37 ze dne 24. 10. 2007).

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud po posouzení věci dospěl k závěru, že Krajský soud v Brně žádosti o osvobození od poplatků po právu nevyhověl. Nejprve ke kasačním výtkám: Není příliš zřejmé, jak by případné nesrovnalosti v uvedeném čísle jednacím mohly mít vliv na věcné posouzení osvobození od poplatků, či na procesní práva účastníka řízení. Tvrzení tohoto typu stěžovatelka ostatně v kasační stížnosti ani nevysvětluje, ani jakkoli nezduvodňuje. Pokud se jedná o údaj chybějící v záhlaví rozhodnutí o tom, kdo ve věci rozhodoval, rovněž není zřejmý dopad na právní postavení stěžovatele. O tom, že ve věci jednal a rozhodl předseda senátu, svědčí to, že je pod usnesením podepsán. Jméno i příjmení soudce sice není uvedeno v záhlaví, je však uvedeno v závěru usnesení, což není v rozporu s § 54 odst. 2 s. ř. s., přičemž předseda senátu je přitom k takovému rozhodnutí v daném případě kompetentní (§ 35 odst. 3 a 8 s. ř. s.). Dále není zřejmý ani právní dopad nedoručování elektronickou cestou, když stěžovatelka napadené usnesení řádně převzala a včas podala kasační stížnost. Ani pro samotné důvody posouzení a rozhodnutí ve věci nebyla otázka doručování podstatná, či vůbec jakkoli relevantní.

Po věcné stránce posouzení právní otázky Nejvyšší správní soud pochybení v postupu krajského soudu rovněž neshledal. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků; dospěje-li soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Dále je třeba k otázce vazby mezi institutem neustanovení zástupce a osvobozením od poplatků uvést příslušnou právní úpravu: Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. může soud navrhopateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Ve vztahu k postavení sdružení a nezbytnosti jejich ekonomické základny existuje již dříve vyjádřený právní názor Nejvyššího správního soudu (zejm. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2008, č. j. 4 As 18/2008 - 32). Podle konstantní judikatury správních soudů po sdružení, hodlá-li být aktivně

činným, lze požadovat, aby si materiální prostředky na svoji činnost (alespoň v základní a pro samotnou činnost nezbytné míře) zajistilo samo. Rezignuje-li sdružení na jejich zajištění, není možné odpovědnost za nevytvoření těchto prostředků bez dalšího převést na stát prostřednictvím osvobození od soudních poplatků (srov. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 1. 11. 2007, č. j. 62 Ca 40/2007 - 41, publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1482/2008, www.nssoud.cz, ze kterého Nejvyšší správní soud vychází rovněž v dalším textu). Nejvyššímu správnímu soudu je ze spisu známo, že stěžovatel je občanským sdružením založeným za účelem ochrany práv a zájmů členů zejména v oblasti pracovněprávní, mzdové, bezpečnosti, sociální apod. Tuto aktivitu stěžovatelka může realizovat mimo jiné i účastí v řízeních, v nichž jsou projednávány a řešeny spory tohoto typu. Pokud stěžovatelka hodlá být coby sdružení (nehledě na konkrétní cíl sdružení) aktivně činnou, pak je objektivně ospravedlnitelné po ní požadovat, aby si materiální prostředky pro prosazování svého cíle, a to alespoň v základní a pro samotnou činnost nezbytné míře, zajistila sama. Tuto odpovědnost za tvorbu základních prostředků pro činnost nelze a priori přenášet na stát; žádost o osvobození od soudních poplatků nemůže být tedy důvodná výlučně proto, že stěžovatelka coby speciálně zaměřené sdružení vyvíjející činnost k dosažení svého cíle nemá pro takovou činnost žádné materiální prostředky. Rezignuje-li stěžovatelka na jejich zajištění alespoň v základní a pro samotnou činnost nezbytné míře, pak zřejmě vychází z předpokladu, že to bude výlučně stát, který za všech okolností ve všech obdobných případech jednotlivých kroků stěžovatelky k dosažení jeho cíle ponese veškeré její náklady. Takový předpoklad však nemůže být legitimní; k jeho legitimitě neposkytuje oporu ani § 36 odst. 3 s. ř. s., nejsou k ní ani jakékoli důvody doktrinní, jež by měly snad souviset s cílem vytyčeným stěžovatelem. Potvrzení takového předpokladu, který se z pohledu jiných osob dovolávajících se soudní ochrany jeví být nerovným a pro stěžovatelku nepřiměřeně komfortním, by mohlo být nejvýše výsledkem toliko mechanické aplikace pravidla o nedostatku finančních prostředků coby podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Přiznání takového absolutního práva „za všech okolností bezplatného přístupu k soudu“ pro určité skupiny osob (zde sdružení, jakým je stěžovatelka) by nikterak nesouviselo s ochranou konkrétních veřejných subjektivních práv jednotlivců a s uplatňováním práva na jejich soudní ochranu, naopak by ve vztahu k jiným osobám domáhajícím se soudní ochrany mohlo být solidním základem procesní absurdity a diskriminace. Nejvyšší správní soud má v tomto případě za to, že je důvodu ponechat na stěžovatelce, aby si základní materiální zajištění pro základní výdaje, jež lze při dosahování jím deklarovaného cíle předpokládat, opatřila primárně sama. Absolutní nedostatek finančních prostředků stěžovatelky tedy nemůže být v tomto konkrétním případě sám o sobě důvodem pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků tu však vzhledem k výše uvedenému nelze vnímat jako ztěžování dosahování či uplatňování uvedeného cíle prostřednictvím ztěžování přístupu k soudu. Stěžovatelka si totiž může snadno opatřit částku 2000 Kč potřebnou k zaplacení soudního poplatku, a to např. zvýšením členských příspěvků. Kasační námitku nesprávného posouzení právní otázky proto Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou. Z hlediska namítaného porušení práva na přístup soudu či práva na spravedlivý proces Nejvyšší správní soud podotýká, že podle čl. 36 odst. 4 Listiny základních práv a svobod podmínky a podrobnosti práva na soudní a jinou právní ochranu upravuje zákon. Jednou z těchto podmínek je i zaplacení soudního poplatku v případě, kdy je poplatková povinnost dána zákonem. Zákonný požadavek zaplacení soudního poplatku nemůže být

proto považován za porušení práva na přístup k soudu, resp. práva na spravedlivý proces. Obdobně vnímá soudní poplatky rovněž Ústavní soud, který je řadí mezi podmínky realizace práva na soudní ochranu. Ve svém nálezu ze dne 3. 8. 1999, sp. zn. IV. ÚS 162/99, Ústavní soud uvedl, že úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní provedená zákonem České národní rady č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, představuje jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Stanovil-li totiž zákon i v tomto směru pevná pravidla umožňující přístup k soudu také splněním v něm obsažených podmínek, potom tyto podmínky musí respektovat nejen ten, kdo se dovolává práva na soudní ochranu, ale také stát prostřednictvím orgánu soudní moci. Shora uvedené důvody nezbytnosti zajišťování materiálních prostředků sdružení na svou činnost vlastními silami tedy dostatečně ospravedlňují postup krajského soudu, z těchto výše uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Žalovaná žádné náklady neuplatňovala a Nejvyšší správní soud ani žádné jí vzniklé náklady ze spisu nezjistil, a proto rozhodl tak, že žalované se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. listopadu 2008

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu